

פרשת קדושים

איש אמו ואביו תיראו וגו' (יט, יג)

בתחילה נאמר 'איש' לשון יחיד, ולבסוף נאמר 'תיראו' לשון רבים, הא כיצד.

עוד יש לדקדק, דלגבי כבוד הקדימה התורה את הכבוד לאב ואם, דנאמר 'כבד את אביך ואת אמך', ואילו הכא נאמר להיפך קודם את האב והאם 'איש אמו ואביו תיראו' ולא נאמר 'תיראו מאביו ואמו'. וראה בצמח דוד בזה.

ויש לומר, דהנה צ"ב מה שבריש הפרשה כתיב דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם קדושים תהיו כי קדוש אני ה' אלהיכם דנקט לה דוקא בל' רבים, וכן הוא בתר הכי דכתיב בקצרכם את קציר ארצכם דהוא בל' רבים, וסיים בלשון יחיד במש"כ לא תכלה פאת שדך לקצר, וצ"ב.

ונראה, דלשון יחיד דברה בו תורה כשסיבת החיוב הוא על האיש הישראלי מצד שהוא ישראלי ומיוחד במצוות שנצטוו בהם ע"י ה', ולשון רבים דברה בו תורה כשאין הסיבה מצד היחיד, אלא שדינו בזה הוא מצד כללות ישראל שהוא שייך אליהם, ובקצירה דבעי קצירת ישראל לחיוב, משום דבעי שם ישראל לקצירה, וזה ענין של כלל ישראל הוא שיש עליהם שם ישראל ומכח זה ישנו שם זה על כל אחד ואחד מישראל, ולזה נאמר ובקצרכם בלשון רבים שהרי ענין הישראל הנוגע לקצירה של כלל ישראל, אבל החיוב של לא תכלה הבא לאחר הקצירה, מחמת שהוא ישראלי ונתחייב מצוה זו הוא בא, ומש"ה כתיב בלשון יחיד.

וזהו נמי טעמא דכתב קדושים תהיו בל' רבים, משום שסיבת הקדושה אינה פרטית אלא חלות בעם ישראל שקדוש הוא עי"ז דקדוש אני ואני ה' אלקיכם, ומחוברים אתם לקדושתי. וכ"ה באת שבתותי, דהחיוב חל על כל איש פרטי, ולזה כתיב איש בלשון יחיד, אבל המחייב חלות יראה באב מצד מציאות האב הישראלי, הוא משום שהוקש כבודם לכבוד המקום, וזה אינה מעלה פרטית באב זה דוקא אלא חלק ממעלת כלל ישראל שהאב חלק ממנו ועי"ז מעלה בו, ומש"ה היראה נאמרה בלשון רבים, וזהו דכתיב ואת שבתותי תשמרו בלשון רבים, שהרי קרא קאתי שלא ישמע לאביו לחלל את השבת, דכולכם חייבין בכבודי כמבואר (בב"מ לב, א).

והנה (ולקמן פסוק יא) כתיב, לא תגנבו ולא תכחשו ולא תשקרו איש בעמיתו, ונאמר בלשון רבים שלא כשאר כל הציוויים והאזהרות מקרא זה ואילך שנאמרו בלשון יחיד, דכתיב לא תעשק את רעך וגו' ועוד, וצ"ב.

אכן להמתבאר י"ל, דהא מבואר בגמ' (שם סא, ב) דעיקר קרא אתי לאסור גניבה ע"מ למיקס וע"מ לשלם כפל, ודבר זה אינו מצד עצם הגניבה, ועיקרו הוא כמוש"כ בקרא מחמת שהוא איש מעמיתו, שזה נגד היחס המתחייב בין איש לעמיתו שהם יחד כלל ישראל, ומצד היחס שבתוך כלל ישראל נאסר, ומש"ה כתיב בלשון רבים, דכל שהנידון מצד כלל ישראל הוא נאמר בלשון רבים, וכ"ה לגבי לא תכחשו ולא תשקרו שהן אזהרות לעונש שישנו בכחש ונשבע על שקר לחבירו שמשלם קרן וחומש.

מקור: רבי דוד יצחק מן שליט"א

פרשת קדושים